

סיכומי הדף היומי

מחודדים ת"ר ושונתם שיהיו דברי תורה בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום ז"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.ג.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.ג.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת חיי שרה - כ"ה חשוון תש"פ

דף ל"א ע"א

למה ולד דומה במעי אמו - לאגוז מונח בספל של מים, אדם נותן אצבעו עליו שוקע לכאן ולכאן.

שלשה חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון, אמצעיים דר במדור האמצעי, אחרונים דר במדור העליון. וכיון שהגיע זמנו לצאת, מתהפך ויוצא, וזהו חבלי אשה. וחבלי נקבה מרובין משל זכר, שזה בא כדרך תשמישו וזה בא כדרך תשמישו, זו הופכת פניה וזה אין הופך פניו.

שלשה חדשים הראשונים - תשמיש קשה לאשה וקשה לולד, אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד, אחרונים יפה לאשה ויפה לולד, שמתוך כך נמצא הולד מלובן ומזורז.

המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים - ולאבי מאחר שאינו יודע, משמש והולך, ושומר פתאים ה'.

שלשה שותפין באדם - הקב"ה ואביו ואמו, אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין, אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין, והקב"ה נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ובינה והשכל, וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם, הקב"ה נוטל חלקו, וחלק אביו ואמו מניח לפנייהם.

לא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם - מדת בשר ודם נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה, ספק משתמר ספק אין משתמר, ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה פתוחה, ופיה למטה, ומשתמר. דבר אחר אדם נותן חפציו לכף מאזנים, כל זמן שמכביד יורד למטה, ואילו הקב"ה כל זמן שמכביד הולד עולה למעלה. אדם נותן זרעונים בערוגה, כל אחת ואחת עולה במינו, ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה, וכולם עולין למין אחד. דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה, כולן עולין לצבע אחד, ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה כל אחת ואחת עולה למינו.

'אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני' - במה הכתוב מדבר? בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ לאחד מהן, התחיל מחרף ומגדף, לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים, התחיל מודה ומשבח. ועל זה נאמר 'עושה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו לעולם', שאפילו בעל הנס אין מכיר בנסו.

לא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה - משל לאדם שזורה בבית הגרנות נוטל את האוכל ומניח את הפסולת.

'מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל' - מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה, ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע, אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו טהורים וקדושים יציץ בדבר זה, מיד נסמית עינו.

'וישכב עמה בלילה הוא' - מלמד שהקב"ה סייע באותו מעשה שנאמר 'ישכר חמור גרם', חמור גרם לו לישכר, שנטה הקב"ה חמורו של יעקב לאהל לאה.

אשה מזרעת תחילה יולדת זכר - איש מזריע תחילה יולדת נקבה, שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר'. ורבי צדוק פירשו מ'אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו', תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים.

דף ל"א ע"ב

אלו שמשחיז עצמן בבטן כדי שיזריעו נשותיהן תחלה, שיהו בניהם זכרים, מעלה עליהן הכתוב כאילו הם מרבים בנים ובני בנים. והרוצה לעשות כל בניו זכרים, יבעול וישנה.

אין אשה מתעברת אלא סמוך לוסתה - וי"א סמוך לטבילה. כיון שבא זכר בעולם - בא שלום בעולם.

בא זכר בעולם - בא ככרו בידו, 'זכר' זה כר'. אבל נקבה אין עמה כלום, 'נקבה' נקייה באה, שעד שהיא יודעת להתפלל אין נותנין לה.

לרבי שמעון בן יוחי יולדת מביאה קרבן שבשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה - לפיכך אמרה תורה תביא קרבן. והקשו על זה, כי הלא מזידה היא והדבר תלוי בחרטה ולא בקרבן, ועוד שאם כן צריכה להביא כשבה או שעירה לקרבן שבועה ולא עוף.

ומפני מה אמרה תורה זכר לשבעה ימי טומאה ונקבה לארבעה עשר - זכר שהכל שמחים בו, מתחרטת ומתאוה לתשמיש בעלה לשבעה, כדי שתחזור ותתעבר זכר. נקבה שהכל עצבים בה, מתחרטת ל"ד.

ומפני מה אמרה תורה מילה לשמונה - שלא יהו כולם שמחים, ואביו ואמו עצבים שאסורים בתשמיש.

מפני מה אמרה תורה גדה לשבעה - מפני שרגיל בה וקץ בה, אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים, כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה.

מפני מה איש מחזר על אשה ואין אשה מחזרת על איש - משל לאדם שאבד לו אבידה, מי מחזר על מי, בעל אבידה מחזיר על אבידתו. ומפני מה איש פניו למטה ואשה פניה למעלה כלפי האיש, זה ממקום שנברא, שמסתכל באדמה שנוצר ממנה, וזו ממקום שנבראת, שמסתכלת בו שנוצרה הימנו. ומפני מה האיש מקבל פיוס ולא אשה, זה ממקום שנברא מאדמה, וזו ממקום שנבראת מבשר ועצמות שהן קשין. מפני מה אשה קולה ערב ואין איש קולו ערב, זה ממקום שנברא, וזו ממקום שנבראת, שעצם כשמכין בו קולו נשמע, אבל קרקע כשמכין בו אין קולו נשמע.

הדרן עלך המפלת

פרק רביעי - בנות כותים

סתם בנות כותים - שאין ידוע אם ראו דם או לא - לרבי מאיר הן נדות מעריסתן, לפי שיש מיעוט המצוי של תינוקות שראו דם, וחוששין למיעוטא דשכיח (להלן לב).

הכותים [שהן נשואים (להלן לג)] מטמאים משכב תחתון כעליון - מפני שהן בועלי נדות, שכל דם שראות בין אדום בין ירוק יושבות עליו ימי נדות, וזו תקלה להם, שאם רואה דם ירוק היום מתחלת למנות ששה והוא, ואם תראה באותם ימי נדות דם אדום אינה מונה אלא מיום ראייה ראשונה, ואותו דם ירוק טהור היה, ומראייה שניה היא צריכה למנות.

הלובש או מתכסה בבגדים ששכב עליהן הכותי, ונכנס למקדש - פטור מקרבן. וכן אם נגעו אותן בגדים של משכב בתרומה, אין שורפין אותה, אלא תולין, מפני שטומאתן ספק, שאין יודעים אם היא נדה או לא.

יום ראשון פרשת תולדות - כ"ו חשוון תש"פ

דף ל"ב ע"א

קטן וקטנה - לא חולצין, כי 'איש' כתוב בפרשה, ומקשינן אשה לאיש.

ולרבי מאיר גם לא מיבמין, שחושש למיעוט המצוי, ובקטן חוששין שמה ימצא סריס, ובקטנה שמה תמצא איילונית, ונמצאו פוגעין בערוה שלא במקום מצוה. ולחכמים מיבמין, שהולכין אחר רוב קטנים שאינם סריסים, ורוב קטנות שאינן איילוניות.

מעשה בתניוקת בעין בול שראתה ליום או ליומיים אחר שנולדה, והטבילוה קודם לאמה שטבלה רק לאחר י"ד ימי טומאת לידה, משום מגע תרומה. וכן היה מעשה בבית שערים. וכן עשו בפומבדיתא, ואע"פ שתרומת חו"ל אינה נפסלת בנגיעת נדה, היו צריכין לסוך אותה בשמן של תרומה, וסיכה כשתיה, והגדה אסורה באכילת תרומת חו"ל.

אין תרומת חו"ל אסורה באכילה אלא במי שטומאה יוצאה מגופו. ובנגיעה, אינה נפסלת אפילו אם נגע בו מי שטומאה יוצא מגופו. וסיכה כשתיה, ולפיכך הגדה אסורה לסוך בשמן של תרומת חו"ל, שנאמר 'ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו לה', לרבות את הסך כשותה. וי"א שנאמר 'ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו'.

תינוקת בת יום אחד שראתה דם - טמאה נדה, שנאמר 'ו'אשה'. (ולמסקנא (ע"ב) למדים מ'ואשה' האמור לענין זבה, שמרבה תינוקת לזיבה, ואין זבה בלא נדה). וסתם בנות שלנו אינן ספק נדות אפילו לרבי מאיר שמטמא בנות כותים, לפי שאנו יודעים לדרוש 'ואשה, ואם ראתה דם מפרישין אותה, משא"כ הכותים שאינן דורשים דרשה זו.

תינוקת בת ג' שנים ויום אחד מטמאה בביתא אדם - והלכה למשה מסיני היא, והסמיכה על המקרא, שנאמר 'ואשה'.

דף ל"ב ע"ב

אשה טמאה בדבר האמור בה - והיינו באודם, ואין איש טמא באודם האמור באשה, בין שראה שכבת זרע אדום, ובין שראה דם, שנאמר 'ואשה שני פעמים'.

תינוקת בת עשרה ימים מיטמאה בזיבה - שנאמר 'ואשה. אבל פחות מעשרה אי אפשר שיהא בה זיבה, שאין זיבה אלא לאחר שבעה ימי נדות, ושלושה ימי זיבה.

תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה - לרבי יהודה שנאמר 'איש איש'. ולרבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שנאמר 'לזכר', כל שהוא זכר, בין גדול בין קטן, 'ולנקבה', כל שהיא נקבה, בין גדולה בין קטנה. וכפל 'איש איש' הוא משום שדברה תורה כלשון בני אדם.

בן תשע שנים ויום אחד מטמא בשכבת זרע - והלכה היא, והסמיכהו על המקרא שנאמר 'ואיש'. ועיקר הכתוב בא למעט את האשה, שאינה מיטמאה בלובן.

זב זכר מטמא בראיות כבימים - שבין אם ראה שלש פעמים ביום אחד, בין שראה שלש בשלושה ימים רצופין, הרי זה זב. אבל זבה נקבה אינה מטמאה בראיות, שאם ראתה שלש פעמים ביום אחד אינה זבה.

זב אינו מיטמא באונס - שנאמר 'מבשרו' ולא מחמת אנסו. זבה מיטמאה באונס, שנאמר 'כי יזוב זוב דמה'.

יום שני פרשת תולדות - כ"ז חשוון תש"פ

דף ל"ג ע"א

תחתונו של זב (משכבו) - מטמא אדם. עליונו של זב אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין, שנאמר 'וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא', ואינו מדבר במה שתחתיו של זב, שזה כבר נאמר 'ואיש אשר יגע במשכבו', אלא מדבר במי שנוגע בכל אשר יהיה הזב תחתיו, והיינו בעליונו של זב, ונתקו הכתוב מטומאה חמורה והביאו לידי טומאה קלה, לומר לך שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ולא אדם וכלים, ש'יטמא' טומאה קלה משמע.

תחתונו של בועל נדה - כעליונו של זב, ואינו מטמא אלא אוכלין ומשקין, שנאמר 'ותהי נדתה עליו'. ואם הגדה בשישי למנינה, אין אומרים שגם הוא יטבול למחר, שנאמר 'טמא שבעת ימים', ומה ת"ל 'ותהי נדתה עליו', מה היא מטמאה אדם וכלי חרס אף הוא מטמא אדם וכלי חרס, אבל אינו עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים כמותה, שנאמר 'וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא', נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה, לומר לך שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין, ואינו מטמא אדם או בגדים ש'יטמא' טומאה קלה משמע.

כלל ופרט המרוחקין זה מזה - לאביי אין דנין אותו בכלל ופרט, ולרבי דנין.

הטעם שהכותים בועלי נדות: א. שהן יושבות על כל דם ודם, בין טהור ובין

טמא, ותקנה גדולה היא להן, אלא שראות דם אדום ומשלימות אותו לדם ירוק, כגון אם ראתה ירוק תחלה, סבורה היא שהיא טמאה ומונה ממנו ז' ימים, וכשראה בחמישי שלה דם אדום, אינה משמרת אלא שני ימים להשלים ז' לראייתה הראשונה, והיא צריכה למנות שבעה מראייה שניה. ב. דבר אחר, כשהן רואות ג' רצופים לאחר ז' ימי הגדה והיא זבה, ופוסקת באמצע היום השלישי, סופרת אותו קצת היום שעד הערב למנין שבעה נקיים, וע"פ הדין צריך למנות לזבה שבעה נקיים שלמים, ואין אומרים בזה מקצת היום ככולו, שהרי זב שפסק והתחיל לספור וראה קרי, הדין הוא שסותר אותו היום, ואם מקצת היום ככולו, למה סותר, הלא עדיין יש מקצת היום מכאן ואילך.

ורמי בר חמא דחה שיש לומר לענין שבעה נקיים של זבה מקצת היום ככולו, וא"כ הכותים נוהגים כדן בענין זה. והכתוב המלמד שאם ראה קרי סותר אותו היום, מדבר כשראה סמוך לשקיעת החמה, שאין כבר מקצת היום לאחר שראה את קריו.

דף ל"ג ע"ב

רמי בר חמא נסתפק בדין זבה הפולטת שכבת זרע - אם היא 'רואה' וסותרת אותו היום שהיא מונה לזיבתה כדן זב שראה קרי, או 'נוגעת' היא ולא סתרה. ואע"פ שאמרה תורה 'ואחר תטהר' אחר כולו, שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם, היינו רק שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהם, אבל אם טומאה אחרת מפסקת אין בכך כלום, שהרי גם בזב אסור שיהא טומאה מפסקת ביניהם, ואע"פ כן כשראה קרי סותר אותו היום בלבד.

על ששה ספקות שורפין את התרומה, ואחד מהן על ספק בגדי עם הארץ, שאם נגעו בתרומה נשרפת שמה טמא היה.

משכבו של כותי שנגע בתרומה - נשרפת מספק. ואם טבל ועלה, ודרס על בגדי חבר כשהוא ערום, ונגעו בגדי חבר בתרומה, אינה נשרפת. שאם משום טומאת עם הארץ כבר טבל, ואם משום בועל נדה יש כאן ספק ספיקא, ספק בעל בקרוב ספק לא בעל בקרוב, והיינו שכבר עברו ימי טומאתו וטבילתו טיהרתו. ואם תאמר בעל בקרוב, יש ספק אם דם ירוק השלימתו או לא, ועל ספק ספיקא אין שורפין את התרומה. ואם לא היה הכותי ערום, נטמאו בגדי החבר, שבגדי עם הארץ מדרס לפרושיין.

בנות צדוקין - לת"ק, בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן, הרי הן ככותיות. פרשו ללכת בדרכי ישראל, הרי הן כישראליות. ובסתמא הרי הן ככותיות. ולרבי יוסי לעולם הן כישראליות אפילו בסתמא, עד שיפרשו ללכת בדרכי אבותיהן.

מעשה בצדוקי ססיפר עם כהן גדול בשוק, ונתזה צנורא מפיו ונפלה לכהן גדול על בגדיו, והוריקו פניו של כהן גדול, שחרה לו שנטמאו בגדיו, וקדם כהן גדול אצל אשתו של צדוקי לשואלה אם השלימה לדם ירוק או לא, אמרה לו אף על פי שנשי צדוקים הן, מתיראות מן הפרושים ומראות דם לחכמים. אמר רבי יוסי בקיאין אנו בהן יותר מן הכל והן מראות דם לחכמים, חוץ מאשה אחת שהיתה בשכונתינו שלא הראתה דם לחכמים ומתה. ולא חשש הכהן לטומאת עם הארץ, לפי שהיה ברגל.

חכמים טיהרו טומאת עם הארץ ברגל - שנאמר 'ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים', הכתוב עשאן כולן חברים.

יום שלישי פרשת תולדות - כ"ח חשוון תש"פ

דף ל"ד ע"א

דם עובדת כוכבים: בית שמאי מטהרים - ואע"פ שגזרו חכמים על עובדי כוכבים שיהיו כזבין לכל דבריהם, ורוקה ומימי רגליה טמא, טיהרו חכמים את דמה כדי שיהא ניכר שטומאתה מדרבנן ולא ישרפו עליה תרומה. ולא רצו לטהר רק את היבש ולא את הלח, שמה יבוא לחלק בדם ישראלית שהוא של תורה ולומר שמטמא רק לח ולא יבש, לפיכך לא גזרו בה שום טומאה. ולא אמרו להיפך שיהא דמה טמא ורוקה ומימי רגליה טהור, לפי שרוקה ומי רגליה מצויים, ודמה אין מצוי כל כך. ולבית הלל דמה כרוקה ומימי רגליה שמטמא לח ולא יבש - שזבה מן התורה דמה מטמא לח ויבש, ועשו חכמים היכר בעובדת כוכבים שיבש אינו מטמא.

דם טוהר של מצורעת: בית שמאי מטהרים - ואע"פ שמעיינות מצורעת כגון רוקה ומימי רגליה הן אב הטומאה, דם לא נקרא מעין לפי שאינו מתעגל ויוצא כרוק. ולבית הלל הוא כרוקה ומימי רגליה שמטמא לח ולא יבש, שגם הדם נחשב מעיין שלה. (טעם מחלוקת אם הדם נחשב כמעין מבואר להלן ע"ב).

דם היולדת שעברו ימי טומאת לידתה ולא טבלה: לבית שמאי הוא כרוקה

(אבל על ראייה שניה נאמר 'מבשרו', ולא מחמת אונסו).

זב שראה ראייה ראשונה - בודקין אותו אם ראה באונס מאכל או משתה בקפיצה או במשוי, ולא משום טומאה, שראיה ראשונה מטמא גם באונס, אלא לענין קרבן, שאם היתה ראשונה באונס אינה מצטרפת לשלש לחיבו קרבן. **ראה ראייה שניה** - בודקין אותו, ואם ראה באונס, אין עליו טומאה חמורה של זב בעל שתי ראיות.

ראה ראייה שלישית - לרבי אליעזר בודקין אותו מפני הקרבן, שאם ראה אותה באונס אינו מביא קרבן, שדורש 'אתים', ו'את' זובו מרבה ראייה שלישית שאינה מצטרפת לקרבן אם ראה אותה באונס. ורק בראיה רביעית הוקש לנקבה שאפילו אם ראה באונס טמא. (ואע"פ שכבר נטמא טומאה חמורה בשניה, וכבר נתחייב בקרבן בשלישית, נפ"מ שאם פסק והתחיל לספור שבעה נקיים, וראה ראייה רביעית אפילו באונס, סותר). ולחכמים אין בודקין אותו בראיה שלישית, שאין דורשים 'את', ובראייה שלישית כבר הוקש לנקבה שגם אם ראה באונס מצטרף לראיות ראשונות לחיבו קרבן.

דף ל"ה ע"ב

זב בכלל בעל קרי היה בראייה ראשונה - ולמה יצא בראייה שנייה, להקל עליו ולהחמיר עליו. להקל עליו שאינו מטמא באונס בראיה שניה כמו בראשונה, ולהחמיר עליו שהוא עושה משכב ומושב.

זב דומה למי בצק של שעורים, זוב בא מבשר המת שכבת זרע בא מבשר החי. זוב דיהה, כלומר מתמקמק ונפרד ואינו קשור, ודומה ללובן ביצה המוזרת, שאינה משרצת אפרוח תחת תרנגולת. שכבת זרע קשורה, ודומה ללובן ביצה שאינה מוזרת.

לשיטת רב דם הבא בימי לידה ודם הבא בימי טוהר ממעין אחד הן באין - והתורה טמאתו כל שבעה לזכר וי"ד לנקבה, והתורה טהרתו לאחר מכן. ולדברי לוי שני מעיינות הם (לפי בית הלל, ראה בסמוך), נסתם הטמא לאחר שבועיים לנקיבה וז' לזכר, ונפתח הטהור. נסתם הטהור לאחר ארבעים או שמונים, ונפתח הטמא.

השופעת מתוך שבעה לאחר שבעה ללידת זכר, או מתוך ארבעה עשר לאחר ארבעה עשר בלידת נקיבה - לרב דמה טהור, שהתורה טיהרתו אפילו במעין אחד, וללוי דמה טמא, שמכיון שלא פסקה לא נסתם מעין הטמא.

השופעת מתוך ארבעים לאחר ארבעים בזכר, או מתוך שמונים לאחר שמונים בנקיבה - לרב דמה טמא, שהתורה טמאתו אע"פ שהוא ממעין אחד עם ימי טוהר, ללוי דמה טהור, כיון שלא נסתם המעין הטהור.

דם טוהר של יולדת שעדיין לא טבלה מטומאת לידתה - לב"ש מטמא לח ולא יבש, ולב"ה מטמא לח ויבש. ונחלקו אמוראים באיזה אופן חולקים וטעם מחלוקתן:

לשיטת לוי - אם פסקה לראות דם טמא, וחזרה לראות דם בימי טהרה, לדברי הכל אינו מטמא מן התורה, ורק מדרבנן מטמא כשהוא לח ולא יבש. (לבית הלל לפי ששני מעיינות הן, וזה דם טהור הוא, ולבית שמאי אע"פ שמעין אחד הוא התורה טיהרתו). ונחלקו כששופעת, שלבית הלל שני מעיינות הן, וכיון שלא נסתם המעין הטמא, עדיין אין זה דם טהור ולפיכך מטמא לח ויבש. ולבית שמאי מעין אחד הוא, ואע"פ כן התורה טיהרתו בימי טוהר, ולפיכך אינו מטמא אלא מדרבנן כשהוא לח.

לשיטת רב - נחלקו בין כשפסקה ובין כשהיא שופעת, ולדברי הכל מעין אחד הוא, אלא שלבית שמאי התורה תלתה את טהרת הדם בימים, ואע"פ שלא טבלה כשהגיע ימי טוהר אין טומאה על הדם, ולבית הלל התורה תלתה את טהרת הדם בימים ובטבילה, וכל זמן שלא טבלה לא נקרא דם טהור ומטמא לח ויבש.

דם טוהר של יולדת בזוב (ע"פ הסוגיא כאן ולהלן לו.) - לשיטת רב אם ראתה לאחר שספרה שבעה נקיים ועדיין לא טבלה - עדיין היא מחלוקת ב"ש וב"ה אם הוא תלוי בימים או בטבילה. ואם ראתה קודם שספרה - לדברי הכל מטמא לח ויבש, שכל זמן שלא ספרה זבה היא ודמה דם זיבה וטמא.

ולדברי לוי (ראה גם להלן לו.) - אם פסקה בימי טומאה, ושוב ראתה בימי טוהר, אם לא ספרה, לבית הלל דמה טמא משום שמעין אחד הוא והוא דם זיבה, ולבית שמאי דמה טהור אע"פ שהיא זבה, לפי ששני מעיינות הוא, והוא דם טהור. ובשופעת, לדברי הכל דמה טמא, לפי שהוא ממעין ראשון שהוא דם טמא. ואם ספרה - אם פסקה בין ימי טומאה לימי טהרה, לדברי הכל דמה טהור, שכבר יצאה מכלל זיבה, ולבית הלל שני מעיינות הן, וזה דם טהור הוא, ולבית שמאי אע"פ שמעין אחד הוא התורה

ומימי רגליה שמטמא לח ולא יבש - שכל זמן שלא טבלה הרי היא בנדתה לכל דבריה, ורוקה ומימי רגליה בטומאתן, וכן דמה אע"פ שהוא דם טהור, וגם אינו נקרא מעין לב"ש שאינו מתעגל ויוצא, גזרו עליה חכמים טומאה לאחר שבעה אטו תוך שבעה. אבל לא גזרו שיטמא גם יבש כמו לפני שבעה, שעשו חכמים היכר שטומאתה מדרבנן כדי שלא ישרפו עליה תרומה וקדשים. ולבית הלל - מטמא לח ויבש, שסוברים שטומאתה מן התורה כל זמן שלא טבלה. ומוזים בית שמאי ביולדת בזוב שדמה מטמאה לח ויבש, שטומאתה מן התורה כל זמן שלא טבלה.

מן התורה בני ישראל מטמאין בזיבה ולא העובדי כוכבים - שנאמר 'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש כי יהיה זב'. אבל חכמים גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם.

זובו של גוי מטמא אפילו לבית שמאי - שיש כבר היכר שטומאתו מדרבנן בקריו שהוא טהור. וקריו טהור אפילו לבית הלל, שעשו חכמים היכר לידע שטומאתו דרבנן. (שאין היכר בזה שמטמא לח ולא יבש כמו שאמרו לענין דם עובדת כוכבים, כי גם בדין תורה קרי מטמא לח ולא יבש). והטעם שלא אמרו להיפך, שיהא זובו טהור וקריו טמא, כי הזב לא תלוי במעשה, וקרי תלוי במעשה.

עובדת כוכבים שפלטה שכבת זרע מישראל - אותה טיפה טמאה. ובת ישראל שפלטה שכבת זרע מן העובד כוכבים - טהורה, שקריו של גוי טהור.

דף ל"ד ע"ב

שכבת זרע של ישראל טמאה בכל מקום - ואפילו במעי עובדת כוכבים. ושל עובד כוכבים, טהורה בכל מקום, ואפילו במעי ישראלית, חוץ ממי רגלים של גוי המעורב בשכבת זרע שהוא טמא, שמי רגליו של גוי טמא מדרבנן שהרי עשאו כזב.

שכבת זרע של ישראל במעי עובדת כוכבים - בתוך שלשה ימים מטמא. **לאחר שלשה ימים** - נסתפק רב פפא, שמא לא אמרו שהיא טהורה אלא במעי ישראל לפי שהם יראים וחרדים במצות, ומתוך דאגתן מתחממין והזרע מסריח, אבל בגופן של גויים שאינם יראים במצוות, אין הזרע מסריח. או שמא גם אצל הגוי הוא מסריח, שגופן מתחמם משקצים ורמשים שהן אוכלים.

דם טוהר של מצורעת - לבית הלל מטמא לח כמעיונותיה, שנאמר 'לזכר' לרבות מצורע למעיונותיו, ולנקבה' לרבות מצורעת למעיונותיה, והרי יש ללמוד מעיונות הזכר מנקבה מק"ו, שנקבה אינה טעונה פריעה ופרימה ואינה אסורה בתשיש המטה וריבתה תורה את מעיונותיה, זכר לא כל שכן, ולמה נאמר 'לזכר', אם אינו ענין לזכר תנהו ענין לנקבה, ואם אינו ענין למעיונותיה תנהו ענין לדמה שהוא כמעיונותיה. ולבית שמאי אין למדים זכר מנקבה, שיש לדחות מה לנקבה שכן מטמאה מאונס. או משום ש'לזכר' בא לרבות את הקטן. ולבית הלל למדים מ'זאת תורת הזב' בין גדול בין קטן.

למסקנת הגמרא זוב של קטן מטמא במגע אפילו בראיה ראשונה - (אפילו כשהוא פחות מבן תשע), ואע"פ שטומאת ראייה ראשונה נלמדת מ'זאת תורת הזב' ואשר תצא ממנו שכבת זרע, אין אומרים שכל שכבת זרע שלו מטמא ראייה ראשונה שלו מטמאה, וזה שאין שכבת זרעו מטמא אינו מטמא ראייה ראשונה, שכבר נאמר 'זאת תורת הזב' בין גדול בין קטן, מה גדול ראייה ראשונה שלו מטמא אף קטן גם ראייה ראשונה שלו מטמא.

יום רביעי פרשת תולדות - כ"ט חשוון תש"פ

דף ל"ה ע"א

ראייה ראשונה של זב, אינו מטמא במשא אלא במגע - שהוקש לקרי שאינו מטמא במשא. ראייה שניה של זב, מטמא במשא.

ראייה ראשונה של מצורע - נסתפקו בגמרא אם מטמא במשא משום שמקום זיבה מעין הוא, והרי הוא כשאר מעיינות הזב שמטמא במשא, או שמא מקום זיבה אינו מעין. ולמסקנת הגמרא **מטמא במשא** - לשיטת רב יוסף שלמד זב קטן מ'זאת תורת הזב' ומיותר 'לזכר ולנקבה' לרבות מצורע למעיונותיו ומצורעת למעיונותיה, ונמצא שהוקש מצורע לזב גמור בעל שתי ראיות (שהרי נאמר שם 'הזב את זובו'), וללמד שגם ראייה ראשונה שלו מטמא במשא.

ראייה ראשונה של זב מטמאה באונס - (בין טומאה קלה האמורה בה, ובין להצטרף לשניה לטמא כזב גמור). שנאמר, 'זאת תורת הזב' ואשר תצא ממנו שכבת זרע, מה שכבת זרע מטמא באונס אף ראייה ראשונה של זב.

טיהרתו. ואם היא שופעת, קודם שספרה לדברי הכל דמה טמא, ואפילו לבית שמאי שסוברים מעין אחד הוא והתורה טיהרתו כשהגיעו ימי טוהר, כל זה בסתם יולדת, אבל לא בזבה שהיא צריכה ספירת שבעה. ולאחר שספרה, לבית שמאי דמה טהור ולבית הלל דמה טמא. ואין יתכן שספרה ועדיין היא שופעת, כגון ביולדת נקיבה שימי טומאת לידה שלה י"ד ימים, וספרה בשבוע ראשון, ובשבוע שני ראתה ועדיין שופעת עד לאחר י"ד, ולדברי האומר ימי לידתה שאין רואה בהן עולין לה לספירת זיבתה.

הבועל יולדת בימי טומאתה - טמא כדין בועל נדה. היולדת טמאה בימי טומאתה בין בימים ובין בלילות. שנאמר 'דוּתָה תטמא'.

'דוּתָה תטמא' - לרבות את היולדת בזוב שצריכה שתשב שבעה ימים נקיים, ולשיטת ללוי ששני מעינות הן, צריכה שתפסוק משהו לאחר ימי טומאתה, ולאחר מכן אפילו תראה כל שבעה יעלו לה שבעה נקיים, שאין זה דם טמא.

יום חמישי פרשת תולדות - ל' חשוון תש"פ

דף ל"ז ע"א

מעוברת או מניקה שעברו עליה שלש עונות שלא ראתה דם, ולאחר מכן ראתה - דיה שעתה (לרבי יוסי. עיין לעיל ט:). וימי עיבורה עולים לה לימי מניקותה וימי מניקותה עולים לה לימי עיבורה, כיצד הפסיקה לראות שתי עונות בימי עיבורה, ועונה אחת בימי מניקותה, או שתיים בימי מניקותה ואחת בימי עיבורה, או אחת ומחצה בימי עיבורה ואחת ומחצה בימי מניקותה, עולין לה לשלש עונות. ולשיטת לוי שדם טומאת לידה ודם טוהר שני מעינות הן, די בכך שתפסוק במשהו מלראות דם לאחר טומאת לידה, ולאחר מכן אפילו ראתה מצטרף לשלש עונות, שדם זה ממעין טהור הוא, והיא כמסולקת דמים.

אשה הרואה דם לאחר ימי טוהר - ללוי שדם טוהר ודם טמא שני מעינות הן, דיה שעתה, ואע"פ שכבר הוחזקה לראות דמים בימי טוהר, חשובה כמסולקת דמים, שדם הקודם ממעין טהור הוא. ולשיטת רב, אם עברו כמה ימים מימי טוהר, מטמא למפרע מעת לעת, שמכיון שמעין אחד הוא, חשובה כמוחזקת לראות דמים אע"פ שהיה דם טוהר. אבל אם ראתה בפחות ממעת לעת לאחר ימי טוהר, אינה מטמאה למפרע מעת לעת, שהרי במעת לעת הקודם היה דם טוהר, ולא מפקידה לפקידה, כגון אם בדקה עצמה בבוקר של יום פ"א, וראתה באמצע היום, אינה טמאה מבבוקר, שמכיון שלא שייך לטמאותה מעת לעת, לא גזרו עליה גם מפקידה לפקידה.

דין יולדת בזוב לבית שמאי ולבית הלל (לשיטת רב ולוי) - נתבאר לעיל (לה:).

למור זוטרא הלכה כרב לחומרא, שאם שופעת מתוך שמונים ללאחר שמונים דמה טמא, שמעין אחד הוא והתורה טמאתה. והלכה כלוי לחומרא, שאם שופעת מתוך י"ד ללאחר י"ד דמה טמא, שלא נסתם המעין הטמא. ורב אשי ומרימר פסקו כרב בין לקולא ובין לחומרא, וכן הלכה.

דף ל"ז ע"ב

אשה בימי זיבתה (בי"א יום שבין נדה לנדה) שראתה שלשה ימים רצופים דם מחמת קושי הלידה - מן התורה טהורה, שנאמר בזבה 'דמה', דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד (ודינה מדרבנן - יבואר בסמוך). אבל אם שפתה (הפסיקה) מן הצער סמוך ללידה - הרי היא זבה. (בסמוך יבואר הפרטים והשיטות בזה).

ראתה בימי זיבתה דם מחמת אונס - טמאה, שנאמר 'ואשה כי יזוב זוב דמה', הרי אונס אמור. ואין לפרש להיפך שמחמת ולד תהא טמאה ומחמת אונס תהא טהורה: א. מטהר אני בולד שיש טהרה אחריו ומטמא אני באונס שאין טהרה אחריו. ב. לא יתכן שמחמת ולד תהא טמאה אם אנו מטהרין באונס, שהרי ולד אין לך אונס גדול מזה, וא"כ תהא טהורה מחמת האונס.

אשה בימי נדתה שראתה דם מחמת קושי הלידה - טמאה מן התורה, שנאמר 'וטמאה שבועים כנדתה', ולא כזיבתה, ומשמע שזיבתה טהור, וזו היא קושי שבימי זיבה טהורה ובימי נדתה טמאה.

אע"פ שמן התורה אם ראתה דם בימי זיבה בקיטוי לידה טהורה לגמרי - י"א שיש עליה טומאה מדרבנן. לשיטת רב - היא נדה ליום אחד, שבאותו יום שראתה אסורה לשמש, ולערב טובלת, ואינה צריכה לשמור יום כנגד יום. לשיטת שמואל - צריכה לשמור יום כנגד יום מדרבנן, שחוששין שמא תשפה, ונמצא שלא היה דם קושי מחמת ולד, ונמצא ששימש עם זבה קטנה מן התורה וענוש כרת. ולשיטת רב יצחק - טהורה לגמרי ואפילו מדרבנן, ומשמשת אפילו באותו היום.

קשתה מחמת לידה שלשה ימים בתוך י"א ימי זיבות וראתה דם, ולאחר מכן שפתה מן הצער מעת לעת, ועדיין ראתה דם, וילדה - לרבי אליעזר הרי היא

יולדת בזוב, שנתגלה למפרע שדמים שראתה לא באו מחמת ולד. ולרבי יהושע, אם שפתה בחצי יום שלישי וילדה באמצע יום רביעי, אע"פ שהוא מעת לעת אין זו שופי, ועדיין נקרא דם מחמת קיטוי וטהורה. ורק אם שפתה לילה ויום שלאחר הלילה כלילי שבת ויומו, היא יולדת בזוב. (ואם שפתה מן הצער, ופסקה גם מלראות דם - יבואר להלן לז:).

כמה היא קיטויה שאינה באה לידי זיבה בכל דמים שתראה? לרבי מאיר אפילו קשתה ארבעים או חמשים יום, אם לא שפתה יום אחד סמוך ללידה, אינה יולדת בזוב. ולרבי יהודה דיה אם נטהר את הקושי חודש אחד, והיינו חודש תשיעי, אבל אם קשתה שלשה ימים בתוך י"א ימי זיבה בחודש השמיני, אפילו היא מקשה והולכת כל תשיעי, הרי זו יולדת בזוב מחמת שלשה ימים של שמיני. ולרבי יוסי ור' שמעון אין קיטוי יותר משני שבתות.

קשתה יום אחד (בימי זיבה) ושפתה שנים, או שקשתה שנים ושפתה יום אחד, או ששפתה וקשתה וחזרה ושפתה - הרי זו יולדת בזוב, כיון ששפתה סמוך ללידה. אבל אם שפתה יום אחד וקשתה שנים לאחר מכן, או ששפתה שנים וקשתה יום אחד, או שקשתה ושפתה וחזרה וקשתה, אין זו יולדת בזוב. כללו של דבר, קושי סמוך ללידה אין זו יולדת בזוב, שופי סמוך ללידה הרי זו יולדת בזוב.

לשיטת חנניא בן אחי ר' יהושע, כל שקשתה בשלישי אפילו שעה אחת בליל כניסת שלישי, אפילו כל היום כולו היתה בשופי, ושפתה גם מליל ד' שעה אחת להשלמת מעת לעת, אין זו יולדת בזוב, שצריך שופי כל יום שלישי המביאה לידי זבה. ולת"ק הואיל ויש כאן שופי סמוך ללידה ה"ז יולדת בזוב. (ע"פ מהר"ם. וראה להלן לז:).

יום שישי פרשת תולדות - א' כסלו תש"פ

דף ל"ז ע"א

זבה שראתה דם קושי באמצע ספירת שבעה - למסקנת הגמרא לשיטת חכמים אינה סותרת את שבעה נקיים, שרק דבר הגורם זיבה סותר, ולא דבר שאינו גורם. ולשיטת רבי אליעזר סותרת, שגם דבר שאינו גורם זיבה סותר, כמו שמצאנו דב שראיתו באונס אינה גורמת לו זיבות אפילו בראיה שלישית, ואף ע"פ כן אם ראה ראייה רביעית באונס, סותר את מנינו.

זב שראה ראייה ראשונה - בודקין אותו שמא לא ראה אלא מחמת אונס. וכן בראיה שניה בודקין אותו. בראיה שלישית - לחכמים אין בודקין אותו, שגם אם ראה באונס מצטרף לקרבן. ולרבי אליעזר אף בשלישית בודקין אותו, אבל ברביעית אין בודקין אותו, שלחזוב קרבן צריך שיראה שלא מחמת אונס, אבל לסתירה גם אם ראה באונס סותר את מנינו.

אין לידה סותרת בזיבה - שאם ילדה באמצע ספירת נקיים לזיבתה, אינה סותרת את מנינה. ונחלקו אמוראים אם לא ראתה דם בימי לידה אם ימים אלו עולה למנין שבעה, לאביי אינה עולה, ולרבי עולה.

לא תהא טומאה מפסקת באמצע שבעה נקיים של זבה - שנאמר 'ואחר תטהר'. לרבא אפילו טומאת לידה, ומזה למדנו שימי לידה עולים למנינה, שאם אין עולין, איך יתכן שלא תסתור את מנינה, והלא הפסיקה טומאת לידה ביניהם. ולאביי לא אמרו אלא שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהם, ולא על טומאת לידה, שאע"פ שאין עולין למנינה, אינה מפסקת ביניהם לסתור את מנינה.

זבה שהיא מצורעת, וספרה שבעה נקיים לזיבתה - טהורה מלטמא את בועלה אע"פ שלא טהרה מנגעה. לאביי שנאמר 'מזובה' ולא מנגעה. ולרבא למדים זבה מזב, שנאמר בו 'מזוב' ולא מנגעו. אבל 'מזובה' בא ללמד מזובה ולא מלידתה, ולומר שמכיון שטהרה מזובה, סופרת מיד, ואינה צריכה להמתין עד שיעברו ימי לידתה, שימי לידה עולין לה לספירת שבעה.

דף ל"ז ע"ב

הבועל יולדת בימי טומאתה - טמא כדין בועל נדה, שנאמר 'דוּתָה תטמא'. היולדת טמאה בימי טומאתה בין בימים ובין בלילות. שנאמר 'דוּתָה תטמא'. היולדת בזוב שצריכה שתשב שבעה ימים נקיים - שנאמר 'דוּתָה תטמא'. לאביי צריך שיהיו נקיים גם מימי טומאת לידה, ולרבא נקיים מדם.

הקיישה תורה ימי נדתה לימי לידתה - מה ימי נדתה אין ראוי לזיבה ואין ספירת שבעה עולה מהן, אף ימי לידתה שאין ראוי לזיבה אין ספירת שבעה עולה מהן. לאביי דברי הכל היא, ולרבא שיטת רבי אליעזר היא שימי לידתה סותרים את מנינה. ואע"פ שאי אפשר שתהא נדה בימי ספירתה, למדים מזה לימי לידתה שאפשר שתהא יולדת בימי ספירתה. והטעם: י"א רבי אליעזר היא שדנין אפשר משאי אפשר, וי"א שעל כרחן הקישן הכתוב, ולא אמרו שאין דנין אפשר משאי אפשר אלא בגזירה שוה ולא בהיקש.

ראתה דם מחמת קושי לידה, ושפתה (סמוך ללידה) מן הצער ומן הדם - לרב

חסדא טמאה, שהרי יש כאן שופי. ולרבי חנינא טהורה, שמכיון ששפתה גם מן הדם נתגלה למפרע שדם הקושי מחמת ולד הוא, ורק אם שפתה מן הצער ועדיין רואה דם, נתגלה הדבר למפרע שגם מתחילה לא ראתה מחמת קושי. רבי חנינא המשיילו למלך שיצא וחילולתיו לפניו, בידוע שחילולותיו של מלך הן, והן באו יום אחד או שנים קודם ביאתו, אף כאן הדם שבא תחילה, היה מחמת הלידה שבא אחריו. ולרב חסדא, אם באו מחמתו, היו באים הרבה גם בשעת ביאתו.

כמה היא קישויה שאינה באה לידי זיבה בכל דמים שתראה לרבי מאיר? אם היא בריאה ארבעים יום, ואם היא חולה חמשים יום.

שבת קודש פרשת תולדות - ב' כסלו תש"פ
דף ל"ח ע"א

רב ולוי נחלקו בדין דם הבא מחמת קישוי לידה:

ללשון ראשון: ללוי - אין הולד מטהר דם הבא מחמת קישוי אלא בי"א יום הראויין להיות בהן זבה, אבל אם ראתה אחריו, טמאה נדה. ולרב - הולד מטהר אפילו בימים הראויין לספירת זבה, כגון אם התחיל הקושי בימי הזיבה, טהורים כל ימי זיבה ושבעה אחריהם, ורק אם יאריך לאחר שבעה טמאה נדה.

והוסיף רב אדא בר אבהו, שלשיטת רב גם ימים הראויין לספירת סתירת זבה מטהר - והיינו שלעולם היא טהורה עד שתשפה, שהרי כל ימיה הראויין לכך, שאם תספור ששה ותראה סותרת הכל, ונמצאו הימים הבאין הראויין לספירה. ולא אמרו שהולד אינו מטהר בימי נדה אלא באופן שהתחיל הקושי מימי נדה, אבל אם התחיל בימי זיבה, כל מה שיאריך הקושי טהורה.

ללשון שני: ללוי - אין הולד מטהר אלא בימים הראויין להיות בהן זבה גדולה, והיינו שאם ראתה שלשה רצופין בתוך י"א יום, טהורה מספירת נקיים ומקרבן, אבל אם לא ראתה אלא יום אחד, צריכה לשמור יום כנגד יום, שהמיעוט לטהר דם מחמת קישוי נלמד מ'דמה' ולא מחמת ולד, ושם נאמר 'מים רבים'. ולרב - אפילו אם ראתה בימים הראויין להיות בהן זבה קטנה, שהרי נאמר שם 'וכל' ימי שמזה למדנו זבה קטנה.

לרבי מאיר ארבעים וחמשים יום הם ימים שטהורה בקישויה - ללשון ראשון, לשיטת רב אפשר שתטהר ככולן, אם התחיל הקישוי בימי זיבה. וללוי אינה טהורה אלא בימי זיבה שבהן, אבל בימי נדות שבהן היא נדה. וללשון שני לדברי הכל אינה טהורה אלא בימי זיבה, אבל בימי נדתה נדה היא.

לרבי מאיר יש אשה מקשה, שהיא רואה דם ק"ג ימים רצופים, ואין זיבה עולה בהן: כיצד? ראתה שני ימים בסוף י"א ימי זיבות, ולאחר מכן שבעה ימי נדה (ויום ראשון של נדה אינו מצטרף לשנים הקודמין של ימי זיבות, שתחילת נדה היא), ועוד ראתה שני ימים לאחר נדה (שהן מ"א של זב, ואינה זבה גדולה כיון שלא ראתה שלשה), ולאחר מכן ראתה חמשים יום בקישוי לידה (וכגון שהיא חולה), ולאחר מכן לידה נקיבה וראתה שמונים יום, ובימים אלו אינה זבה, ולאחר מכן ראתה שבעה ימים של נדה, ועוד שני ימים לאחר ימי נדות, הרי ק"ג ימים.

אין קושי לנפלים - לפיכך לא יתכן שלא תהא זבה לעולם, כגון אם ראתה לאחר שמונים ימים של נקיבה שבעה לנדה ושנים לאחריה, וחמשים ימי קישוי לאחריהן עד שהיא מפילה, וחוזר חלילה, שקושי מחמת נפל אינו מטהר.

יש רואה מאה יום ואין זיבה עולה בהן - כיצד שני ימים בסוף י"א ימי זיבות, ושבעה ימי נדה, ושנים שלאחר הנדה, ושמונים של נקיבה, ושבעה ימי נדה אחריהן, ושנים שלאחר הנדה. וכל זה לדברי האומר אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, אבל להסובר שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, אי אפשר שלא תהא זבה, שמכיון שילדה לאחר שני ימי זיבות, נמצא שיום הלידה שלישי, וכיון שראתה בו קודם לידה בפתיחת הקבר, הרי היא זבה, הואיל ובלא קושי ראתה.

לרבי יהודה משום רבי טרפון אין קישוי מטהר בזיבה אלא בחודש תשיעי - ויש בדבר להקל ולהחמיר. כיצד? קשתה שני ימים בסוף חודש שמיני, ויום אחד בתחלת תשיעי, אע"פ שילדה מיד בתחילת חודש תשיעי, הרי זו יולדת בזב, הואיל ורוב זיבה היה בשמיני שאין הולד מטהר, מטילין אותו יום שהיה בתשיעי אחר השנים שהיו בשמיני. אבל אם קשתה יום אחד בסוף שמיני, ושתי ימים בתחלת תשיעי, אפילו אם ילדה בסוף תשיעי, ונמצא שהיתה כל חודש תשיעי בשופי, אין זו יולדת בזב. (ובלבד שלא תראה דם בימי השופי). שסובר רבי יהודה שחודש תשיעי גורמת לידת הולד, ומתחילתו הוא זמן לידה, לפיכך כל הדמים שרואה בו בקושי אינו אלא מחמת הולד, אע"פ שיש שופי לאחריהם.

מדברי רבי יהודה למדנו שהשופר שמקדשין בו בית דין את החודש גורם

לזמן לידה, שאשה יולדת מתחילת חודש תשיעי. אבל לשיטת שמואל וחסידים הראשונים היולדת לתשעה אינה יולדת עד שיעברו תשעה חדשים שלמים, ולדבריהם אין אשה מתעברת ויולדת אלא למאתים ושבעים ואחד יום לאחר תשמיש, או למאתים ושבעים ושנים יום אם נקלט הזרע ביום שני, או למאתים ושבעים ושלושה אם נקלט ביום שלישי. ודרשוהו ממה שנאמר 'ויתן ה' לה הריון', גימטריא של הריון הוא מאתיים שבעים ואחד.

לפיכך לא היו חסידים הראשונים משמשיין מטותיהן אלא מרביעי בשבת ואילך, אבל לא בליל שלישי וליל שני ובמוצאי שבת, כדי שלא ילדו נשותיהן ויבואו לידי חלול שבת. שאם תתעבר למוצאי שבת שמא תלד לרע"ג שנופל בשבת, ואם נתעברה בשני שמא תלד לרע"ב ימים, ואם נתעברה בשלישי שמא תלד לרע"א.

דף ל"ח ע"ב

גם לדברי האומר שיולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעים, יולדת לשבעה יולדת למקוטעים - שנאמר 'ויהי לתקופות הימים ותהר חנה ותלד בן', מיעוט תקופות שנים, מיעוט ימים שנים, שילדה משנכנסו שני ימים בחודש שביעי.

לרבי יוסי ור"ש אין קושי יותר משתי שבתות - שנאמר 'טמאה שבועיים כנדתה', כנדתה ולא כזיבתה, מכלל שזיבתה טהורה, והיינו בדם קושי, וכמה? שבועיים.

לשיטת רבי יוסי ור"ש יש אשה מקשה שרואה דם עשרים וחמשה יום (קודם לידה) ואין זיבה עולה בהן. כיצד? ראתה שני ימים בסוף ימי זיבות, ושבעה ימי נדה, ושנים שלאחר נדה, וארבעה עשר בקושי שהולד מטהר. ואי אפשר שתתקשה עשרים וששה יום במקום שיש ולד ולא תהא יולדת בזב, שהולד אינו מטהר אלא י"ד ימים הסמוכים ללידה, ונשתירו שלשה ימים בין נדות לקושי שבהם היא נעשית זבה. ובמקום שאין ולד אלא נפל, נעשית זבה בשלשה ימים אפילו בקושי, שאין קושי לנפלים.

המקשה בתוך שמונים ימי טהור שלאחר לידת נקיבה (כגון שנתעברה בימי טהור, או שנשתהה ולד אחר חבירו ב' חדשים וחצי) - לחכמים כל דמים שהיא רואה טהורים עד שיצא הולד, שכל תוך מלאת הן דם טהור, שנאמר 'תשב' לרבות שבימי טהור כל דמים שהיא רואה טהורים. ולרבי אליעזר בין אם ראתה מחמת קושי בימי נדה ובין אם ראתה בימי זיבה - טמאה. שנאמר 'וטהרה ממקור דמיה', דמיה מחמת עצמה ולא מחמת ולד, ואפילו בימי נדה, שנאמר 'תשב' ישיבה אחת לכולן. (ע"פ סוף הסוגיא. עיין תוס').

חכמים דחו דברי רבי אליעזר בק"ו: מה במקום שהחמיר בדם השופי שלא בימי טהור, היקל בדם הקושי, מקום שהיקל בדם השופי אינו דין שנקל בדם הקושי. והשיב להם (לפי דבריהם) שיש לומר דיו, ולא היקל אלא בטומאת זיבה ולא בטומאת נדה. (אבל ר"א עצמו מטמא גם בימי זיבה כנ"ל. תוס').

יום ראשון פרשת ויצא - ג' כסלו תש"פ

דף ל"ט ע"א

כל אחד עשר יום אחר הנדות אשה עומדת בחזקת טהרה. ונחלקו אמוראים לענין איזה הלכה:

א. לרב יהודה - לומר שאינה צריכה בדיקה שחרית וערבית. אבל בימי נדתה, צריכה בדיקה.

ב. לרב חסדא - לומר שאפילו לרבי מאיר שאשה שאין לה וסת אסורה לשמש, כל זה בימי נדתה, אבל בימי זיבתה בחזקת טהורה היא. ואע"פ כן סובר ר"מ שיוציאה ולא יחזיר עולמית, שמא יבואו לידי קלקול בימי נדה.

ג. לרבא - לומר שאינה מטמאה למפרע מעת לעת. ונדחו דבריו, שהנדה והזבה והשומרת יום כנגד יום והיולדת, כולן מטמאות למפרע מעת לעת.

ד. לרב הונא בר חייה בשם שמואל - לומר שאינה קובעת לה וסת בתוך ימי זיבתה. (ראה בסמוך).

וכל זה ב"א ימי זיבות, אבל ימי ספירו של זב, והזבה - הן בחזקת טומאה. וכן שומרת יום כנגד יום, כיון שנפתח מעיינה וראתה היום, אע"פ שהיא בתוך י"א ימי זיבה, הרי היא למחר בחזקת טמאה.

אשה שלא בדקה עצמה - בין ששגגה, ובין שנאנסה, ובין שהזידה ולא בדקה - טהורה. הגיע שעת וסתה ולא בדקה - הרי זו טמאה. לר"מ אומר אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה, טהורה, מפני שחרדה מסלקת את הדמים.

אשה שהיתה למודה להיות רואה ביום ט"ו לטבילתה, שהוא יום כ"ב לראיתה, ושינתה פעם אחת לראות ביום כ' לטבילתה, זה וזה אסורין לשמש. (אין צריך לומר ט"ו שעבר שאסור, שהרי כל היום המתינה שמא תראה, וחיוב אדם לפרוש מאשתו סמוך לוסתה. ואין צ"ל יום כ' שראתה בו, שהרי

נדה היא, אלא כשיחזור ויגיע ט"ו אסורה לשמש, שיום וסתה הוא, ועדיין לא דילגתו אלא פעם אחת ואין וסת נעקר בפחות משלש פעמים. וכשיגיע יום כ' לראייה של כ' אסורה לשמש, שמא תקבע וסת מ' כ', שהרי שינתה פעם אחת ליום כ'). וכן אם שינתה פעמיים ליום כ', יום ט"ו ויום כ' הבא אסורים. אבל אם שינתה ג' פעמים ליום כ', הותר יום ט"ו ונאסר יום כ'.

וכל זה דוקא ביום ט"ו לטבילתה שהוא כ"ב לראיתה, שהיא עומדת בימי נדות - אבל ביום ט"ו לראיתה שהיא עומדת בימי זיבה, אינה קובעת לה וסת. ולפיכך אינה צריכה שלש פעמים לעקרו, אלא בפעם אחת הוא נעקר. ואם ישבה ולא בדקה, טהורה.

ונסתפקו בגמרא אם עדיין צריכה לחשוש בו, שאם היתה רגילה לראות מט"ו לט"ו והיינו תוך ימי זוב, לא תשמש ליום ט"ו קודם ראייה שמא תראה. או שאין צריכה לחשוש בו. ולמסקנא - לרב פפא צריכה לחשוש בו. (ולרב הונא בריה דרב יהושע לא נפשט הספק).

דף ל"ט ע"ב

היתה למודה להיות רואה ליום ט"ו לטבילתה שהן כ"ב לראיתה, ושינתה ליום כ' שהוא כ"ז לראיתה, זה וזה אסורין. ונחלקו אמוראים בדין זה:

לרב פפא - מונים כ"ב ימים מיום כ"ב לראיתה שהיתה ראויה לראות בו, ואע"פ שיוצא שהוא בימי זיבתה, שימי נדות וזיבות מונים מיום שראתה בו בפועל, והיינו מיום כ"ז, חוששין שמא תראה בו. (ומזה פשט שאם קבעה וסת בימי זיבתה חוששין בו). ואין מונין כ"ב מיום שראתה בו בפועל.

ולרב הונא בריה דרב יהושע - מונין כ"ב מיום שראתה בו בפועל, והיינו מיום כ"ז (ונמצא שביום כ"ב היא עומדת בימי נדות, ואין ראייה שצריכה לחשוש בו). ושימי זיבתה, והביא ראייה לדבריו מתרנגולת שרגילה להטיל יום אחד ביצה, ויום אחד לא להטיל, ואירע שנמנעה מלהטיל שני ימים והטילה למחר, ושוב חזרה להרגלה, תמנה יום אחד מיום שהטילה, ולא מיום שהיתה רגילה להטיל בו.

לריש לקיש אשה קובעת לה וסת בתוך ימי זיבתה, ולא בתוך ימי נדותה. ולרבי יוחנן קובעת לה וסת בתוך ימי נדותה.

ובאיזה אופן שייך קביעות וסת בימי נדותה? רב פפא פירשה כשראתה בראש חודש ובחמישי לחודש (שהחמישי הוא בתוך ימי נדתה), ושוב ראתה בראש חודש ובחמישי לחודש, ולאחר מכן ראתה רק בחמישי לחודש ולא בראש חודש, ונקרא ימי נדותה הואיל והיתה ראויה לראות בראש חודש, ומונים לה מיום שהיתה ראויה לראות.

ולרב הונא היינו כשקבעה וסת בימי נדותה בפועל - כגון שראתה בראש חודש, ובראש חודש, ולאחר מכן בכ"ה לחודש, ובראש חודש שלאחריו, נמצא ראייה שלישית היא בתוך ימי נדות, והיא קובעת וסת לראש חודש, שאנו תולין שזהו יום שצריכה לראות בו, ומה שהקדימה לראות בכ"ה לחודש הוא משום דמים יתירים שניתוספו בה.

הדרן עלך בנות כותים

יום שני פרשת ויצא - ד' כסלו תש"פ

דף מ' ע"א

פרק חמישי - יוצא דופן

יוצא דופן - שנפתחו מעי אמו על ידי סם, והוציאו את העובר לחוץ: לת"ק אין יושבין עליו ימי טומאת לידה וימי טהרה, ואין חייבין עליו קרבן. שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר', עד שתלד במקום שהיא מזרעת. ולרבי שמעון הרי הוא כילוד, שנאמר 'תלד' לרבות יוצא דופן.

כל הנשים מטמאות נדה כשבאדם לבית החיצון אע"פ שהעמידוהו כותלי הרחם - שנאמר 'דם יהיה זובה בבשרה'.

אבל הזב ובעל קרי אינן מטמאין עד שתצא טומאתן לחוץ. היה אוכל בתרומה, והרגיש שנזדעזעו אבריו, אוזח באמה ובלוע את התרומה. ומטמאין בכל שהוא, אפילו כעין החרדל ובפחות מכן.

לידה כעין שהזריעה, כגון שנימוק הולד - אמו טמאה לידה. לרבי שמעון שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה' אפילו לידה כעין שהזריעה, ולחכמים מסברא.

לידה טומטום ואנדרוגיניוס - טמאה לידה. לחכמים שנאמר 'תלד', לרבי שמעון שנאמר 'לבן' לבן מכל מקום, 'לבת' לבת מכל מקום.

טבלה לאחר י"ד לנקבה, ושמש, ונתעברה, וילדה לאחר שמונים, מביאה שני קרבנות - לחכמים שנאמר 'לבן' לחייב על כל בן ובן, 'לבת' לחייב על כל בת ובת. ולרבי שמעון שנאמר 'זאת תורת היולדת', מלמד שמביאה

קרבן אחד על ולדות הרבה, יכול תביא על לידה שלפני מלאת ועל לידה שלאחר מלאת כאחת, תלמוד לומר 'זאת'. ולחכמים 'זאת' בא ללמד שגם כששני הוולדות היו בעיבור אחד, וכמו יהודה וחזקיה שנשתאה אחרון אחר הראשון שלש חדשים, מביאה שני קרבנות.

מודה רבי שמעון ביוצא דופן של קדשים שאינו קדוש קדושת הגוף - אלא כשאר קדשים שקדם מומן להקדשן שאינם קדושים אלא כעצים וכאבנים לדמיהם, ויוצאין לחולין ליגזוז וליעבד. שלמדים 'לידה לידה' מבכור בהמה שצריך שיהא פטר רחם, ואין למדים לידה לידה מאדם לענין טומאת לידה, שדומה ביותר דברים לבכור בהמה.

דף מ' ע"ב

לרבי שמעון כל הפסולים שפסולין בקודש שעלו על המזבח לא ירדו - ואלו הן: עולה שנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, והלן, והיוצא, והטמא, והנותר, ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ושקבלו פסולין וזרקו את דמן, והנתנין למעלה שנתנן למטה, והנתנין למטה שנתנן למעלה, והנתנין בחוץ שנתנן בפנים, והנתנין בפנים שנתנן בחוץ, והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן. שנאמר 'זאת תורת העולה' ריבה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו. אבל אלו שלא היה פסולין בקודש אם עלו ירדו, ואלו הן: הרובע, והגרבע, והמוקצה, והנעבד, ואתנן, והמחיר, והכלאים, והטרפה, ויוצא דופן. שנאמר 'זאת'. אחר שריבה הכתוב ומיעט, מרבה אני את אלו שהיה פסולין בקודש, ומוציא אני את אלו שלא היה פסולין בקודש.

ולרבי יהודה כל הפסולים אם עלו לא ירדו, חוץ משלשה שאם עלו ירדו: נשחטה בלילה, שנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים. שנאמר 'זאת תורת העולה היא העולה', הרי אלו שלש מיעוטיין למעט את אלו.

יום שלישי פרשת ויצא - ה' כסלו תש"פ

דף מ"א ע"א

שני פעמים נתמעט יוצא דופן לענין קדשים: א. גזירה שוה 'אמו אמו' מבכור. ב. 'זאת' תורת העולה (ראה לעיל דף מ'). מיעוט אחד לבהמה של חולין שילדה דרך דופן, והקדישה, ולמדים מ'אמו אמו' שאינה קדושה. מיעוט שני לבהמת קדשים שילדה דרך דופן, שאע"פ שקדוש מאליו, למדים מ'זאת' שאם עלה על המזבח ירד.

וכן הרובע והגרבע והמוקצה והנעבד והכלאים נתמעטו שני פעמים לענין קדשים: א. כשהקדישו ולבסוף נרבעו, למדים מ'זאת' שאם עלו על המזבח ירדו. ב. כשנרבעו ולבסוף הקדישו, שנאמר 'מן הבהמה' להוציא הרובע והגרבע, 'מן הבקר' להוציא את הנעבד, 'מן הצאן' להוציא את המוקצה. 'ו'מן הצאן, להוציא את הנוגח. 'שור' פרט לכלאים, 'או עז' פרט לנדמה.

המקשה שלשה ימים בימי זיבתה, וראתה דם בכל שלשה דרך הרחם, ויצא ולד דרך דופן - לת"ק הרי זו יולדת בזוב, שלא טיהרה תורה דם הקושי אלא כשילדה כהרגילה, אבל כשיצא דרך דופן אין זו לידה. ולרבי שמעון אין זו יולדת בזוב, שלשיטתו הוא שיוצא דופן ולד מעליא הוא ומטהר את קישויו.

דף מ"א ע"ב

יצא ולד ודם דרך דופן - לחכמים הדם טמא, שסוברים 'מקור מקומו טמא', ולפיכך טיפת דם מטמאה [ואע"פ שדרך דופן לא נחשב לראיה לטמא את האשה טומאת שבעה (לרבי יוחנן בסמוך), מ"מ הטיפה עצמה מטמאה במגע לפי שנגע במקור]. ורבי שמעון מטהר, שסובר מקור מקומו טהור, ואינו מטמא טיפה הנוגעת בו, והוא כדם מכה בעלמא.

לריש לקיש, לדברי המטמא בדם מטמא באשה טומאת שבעה משום ראיית נדה אע"פ שיוצא דרך דופן, ולדברי המטהר בדם מטהר באשה. ולרבי יוחנן אף לדברי המטמא בדם מטהר באשה, שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה, שנאמר 'ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה', מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה.

מקור שנעקר ונפל לארץ - האשה טמאה טומאת ערב מפני שנגעה בו ביציאתה, שנאמר 'ען השפך נחושתך ותגלי ערותך'. אבל לא לטומאת שבעה, כי דם אמרה תורה ולא חתיכה.

מקור שהזיע כשתי טיפי מרגליות (דם לבן וצלול) - האשה טמאה טומאת ערב, מפני שנגע במקור ונגעה בה. ודווקא שתיים אבל אחת לא, שאנו תולין שהגיע מן הצדדין.

כל הנשים מטמאין כשיצא הדם אל הבית החיצון. לריש לקיש הוא כל שתינוקת יושבת ונראית, ולרבי יוחנן עד בין השינים, ובין השיניים עצמן כלפנים. ולפי הברייתא הוא מקום שהשמש דש.

נדה זובה מטמאה בפנים (בבית החיצון) כבחוף - שנאמר בנדה 'בבשרה', וגם זובה נאמר 'זובה בבשרה'.

פולטת שכבת זרע - לת"ק מטמאה בפנים כבחוף, שנאמר 'היה'. ולרבי שמעון דיה כבועלה, מה בועלה אינו מטמא עד שתצא טומאה לחוף, שבעל קרי אינו מטמא עד שטומאתו לחוף, אף היא אינה מטמאה עד שתצא טומאתה לחוף.

ומודה רבי שמעון במשמשת טמאה טומאת ערב גם כשהזרע בתוך גופה, ואע"פ שלא נגעה בו שהרי מגע בית הסתרים הוא, גזירת הכתוב שהיא טמאה, שנאמר 'ורחצו במים וטמאו עד הערב'. אבל הפולטת אינה טמאה עד שיצא לחוף, וכגון שכבר טבלה לשמושה.

ולא אמרה תורה שהמשמשת טמאה טומאת ערב בלבד אלא כשהטבילה במטה ואינה מתהפכת, אבל אם היא מתהפכת, כל שלשה ימים אסורה לאכול בתרומה, שאי אפשר לה שלא תפלוט, וטמאה ודאי משום פולטת. אבל אם לא הטבילה במטה אלא שהלכה ברגלה, אף שבוודאי פלטה, אין כאן אלא ספק טומאה, שמא פלטה את כל הזרע בדרך הליכתה קודם טבילה, ונמצא שהיא טהורה.

יום רביעי פרשת ויצא - ו' כסלו תש"פ

דף מ"ב ע"א

רב שמואל בר ביסנא נסתפק על הפולטת שכבת זרע - אם טמאה משום 'רואה' או משום 'נוגעת', שעד עתה נגע בבית הסתרים, ומשפלוטה נגע בה בחוף ומטמאה. ונפ"מ: א. לסתור ספירת שבעה בימי זיבה, שאם הוא משום רואה היא סותרת, ואם משום נוגעת אינה סותרת. ב. לטמא במשהו, שלראיה א"צ שיעור, ולנגיעה צריך שיעור ("א כעדשה ו"א כחתימת פי האמה). ג. לטמא בפנים כבחוף, שאם משום ראייה מטמאה בפנים, ואם משום נוגעת אינה טמאה עד שיצא לחוף.

ללשון ראשון: לשיטת חכמים וודאי טמאה משום 'רואה', שהרי מטמא בפנים כבחוף. ולפיכך היא סותרת ספירת שבעה בימי זיבה, ומטמא במשהו, שלראיה א"צ שיעור. והספק הוא לשיטת רבי שמעון, שאע"פ שלשיטתו אינו מטמא אלא מבחוף, שמא לענין סתירה ושיעור דינה כרואה, או שדינה כנוגעת גם לענין זה.

ללשון שני לא שמע ר"ש בר ביסנא ממחלוקת רבנן ור"ש (שאלו שמע, לא היה מסתפק, כי לחכמים שמטמא מבפנים דינה כרואה, ולרבי שמעון שאינו מטמא אלא בחוף דינה כנוגעת). וטעם ספיקתו: כי ממה שהחמירה תורה על בעלי קריין בסיני, ולא החמירה על טומאת שרץ, משמע שפולטת גם טמאה משום ראייה כמו בעל קרי. או שמא אין למדים מסיני לפי שהוא חידוש, שהרי על זבין ומצורעים שחמורין מבעלי קריין לא החמירה תורה.

אביי ורבא ורב יוסף פשוטו שרואה היא, ואפילו לרבי שמעון שאינו מטמא בפנים, לענין לסתור ולטמא בכל שהוא רואה היא.

הגדה והזבה והשומרת יום כנגד יום - מטמאות בפנים כבחוף. (וכן יולדת - ומבואר להלן ע"ב).

יולדת שירדה לטבול לאחר שבועיים מטמאה לטהרה - ונעקר ממנה דם לבית החיצון, ועמד שם יום או יומים. אם נעקר בירידתה לטבילה, כל זמן שהוא בגופה, טהורה, ואע"פ שהוא דם טמא לפי שנעקר קודם טבילה, ומטמא במגע, טומאה בלועה היא. ומשום ראייה אינה טמאה, כיון שנעקר בימי טהור. יצא הדם מגופה נטמאה במגע וצריכה טבילה אחרת, ואין אומרים שמתוך שהועיל טבילתה לדמה שבפנים, תועיל גם לדם שנעקר. ואם נעקר ממנה בעליה מטבילה, טהורה בכל אופן, כיון שהיא בימי טהור לאחר טבילה דם טהור הוא.

נבלת עוף טהור - מטמאה בגדים שהאדם לבוש כשהיא בבית הבליעה, אבל אינו מטמא את בגדיו כשהוא נוגע בה, שאין לה טומאת מגע.

דף מ"ב ע"ב

יולדת שילדה 'לידה יבשה' (בלא דם), והוציא הולד את ראשו חוץ לפרוזדור - אע"פ שראשו עדיין בבית החיצון, הרי הוא כילוד, ואמו טמאה טומאת לידה.

אשה שמת עוברת בתוך מעיה, ופשטה חיה את ידה ונגעה בו - החיה טמאה טומאת שבעה, והאשה טהורה עד שיצא הולד. ואע"פ שטומאה בלועה היא, גזרו חכמים על החיה טומאת שבעה מדרבנן, גזרה שמא יוציא הולד את ראשו חוץ לפרוזדור ותגע בו, ואז הוא כילוד ומטמא מן התורה כמת.

ולד שצעק מתוך המעיים בערב שבת, ונולד בשבת - מזהלין אותו ביום שישי ולא בשבת, שמאחר שצעק וודאי הוציא כבר את ראשו מחוץ לפרוזדור ונחשב ילוד.

מילה שלא בזמנה - אין מחללין עליה את השבת.

אשה שתחבה לה חברתה כזית נבלה באותו מקום - לאביי אינה טמאה לא במגע ולא במשא, שאותו מקום בלוע הוא, וטומאה בלועה אינה מטמאה, ולרבי אינה טמאה במגע, אבל טמאה משום משא, שאותו מקום אינו בלוע אלא בית הסתרים הוא.

וכן מי שתחב לו חברו כזית נבילה לתוך פיו - לאביי טהור בין משום מגע ובין משום משא, שמקום נבלת עוף טהור בלוע הוא, וטומאה בלועה אינה מטמאה. ולרבי אע"פ שאינו טמא משום מגע טמא משום משא, שמקום נבלת עוף טהור בית הסתרים הוא.

נבלת בהמה אינה מטמאה בגדים בבית הבליעה - שנאמר 'נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה', מי שאין לה טומאה אלא אכילתה, יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה במגע או במשא. ואין למדים בק"ו מנבלת עוף טהור, שנאמר בעוף 'בה' ולא באחרת. ולמה נאמר 'האוכל מנבלתה', לא לטמא את האוכלה בבית הבליעה, אלא ליתן שיעור בנבילה בנוגע ונושא שהוא בכזית כאוכל.

היה לו שרץ בקומטו (כגון בין אציליו) - טהור, שהשרץ אינו מטמא אלא בנגיעה, ובית הסתרים לאו בר מגע הוא. נבילה בקומטו - טמא, שהנבילה מטמא במשא.

היה לו שרץ בקומטו והכניסו לאויר התנור - טמא. ואע"פ שהתורה אמרה תוכו ולא תוך תוכו, אין זה נחשב תוך תוכו.

יום חמישי פרשת ויצא - ז' כסלו תש"פ

דף מ"ג ע"א

קנה בקומטו של זב, והסיט בו את הטהור - טהור. שנאמר 'וכל אשר יגע בו הזב וידינו לא שטף במים', מכאן למדנו שהזב שהסיט את הטהור טמא, שלא מצינו בכל התורה טומאה המסתתרת טהרה שתטמא, והוציאנו תורה בלשון נגיעה, לומר שאינו מטמא אלא כשהסיט בו הזב בידיו, כלומר בגלוי.

קנה בקומטו של טהור, והסיט בו את הזב - טמא. שהרי נשא את הזב, וזב מטמא במשא.

זב ובעל קרי אינן מטמאין עד שתצא טומאתן לחוף - שנאמר בזב 'כי יהיה זב מבשרו', עד שיצא זובו מבשרו, ונאמר בבעל קרי 'ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע'.

היה אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזעו אבריו - אחוז באמתו, ובולע את התרומה. לאביי אחוז במטלית עבה שאינה מחממת, אבל במטלית רכה אסור, שהאחוז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם. ואע"פ שכבר נעקר, חוששין שמא יוסיף. ולרבי מותר גם במטלית רכה, שמאחר שנעקר נעקר, ואין חוששין שיוסיף אלא כשמתחלה ממשמש וחיימם את עצמו, ויוצא כל שעה מעט, אבל זה שנזדעזעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד, ושוב אינו חוזר ומתחמם לעקור עוד מיד בשעה אחת.

שלושה לשונות נאמרו בדברי שמואל בדין טומאת שכבת זרע:

א. לשון ראשון: כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש בה, אינה מטמאה, שנאמר 'שכבת זרע' בראויה להזריע.

ב. לשון שני: כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מטמאה. ואפילו אם נעקרה בהרגשה, אם יצאה שלא בהרגשה, כיון שאינו יורה כחץ אינה מטמאה. [וללשון ראשון מטמאה כיון שנעקרה בהרגשה].

ג. לשון שלישי: כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מזרעת. אבל מטמאה, שנאמר 'כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה', אפילו קרי בעולם.

היה מהרהר בלילה, ועמד ומצא בשרו חם - טמא. לדברי שמואל [בלשון ראשון] אין זה אלא בממשמש ממתו בחלומו, שאי אפשר לשמש בלא הרגשה. אבל אם לא כן אינו טמא, שהרי לא הרגיש.

רבי נסתפק אם שכבת זרע שנעקרה בהרגשה, ויצתה שלא בהרגשה מטמא או לא. ולשמואל, בלשון ראשון (ושלישי) מטמא, וללשון שני אינו מטמא.

בעל קרי שטבל ולא הטיל מים - לכשיטיל מים טמא, לפי שנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו. ואפילו למאן דאמר שאם לא יצאה בהרגשה אינה מטמאה, כיון שרובה יצתה בהרגשה מטמאה.

עובד כוכבים שהרהר, ונעקר ש"ז, וירד וטבל לשם גירות, ואחר כך יצא קרי - נסתפק רבי אם הולכים בתר שעת עקירה שהיה גוי וקרי טהור או שהולכים אחר שעת יציאה. ואפילו אם נאמר לגבי ישראל שהולכים אחר שעת עקירה, ולפיכך אם נעקר בהרגשה אע"פ שיצא בלא הרגשה טמא, יש לומר שזהו רק לחומרא, אבל להקל אין הולכים אחר שעת עקירה. או שמא הולכים אחר שעת עקירה גם לקולא. ולא נפשט.

זבה שנעקרו מימי רגליה, וירדה וטבלה, וטהרה מזובה ואח"כ הטילתו, אם מטמא משום מעין הזבה או לא - שגם אם נאמר שלענין שכבת זרע הולכים אחר שעת עקירה, היינו משום שאינו יכול לתפוס בה שלא תצא, אבל לא לענין מימי רגליה שיכולה לתפוס בהן, או שמא אין חילוק ובשניהם הולכים אחר שעת עקירה. ולא נפשט.

עובדת כוכבים [שדינה כזבה מדרבנן] שנעקרו מימי רגליה, וירדה וטבלה לשם יהודית, ואח"כ הטילתו - נסתפק רבא לצד שהולכין בזבה אחר שעת עקירה, שמא לא אמרו כן אלא בזבה ישראלית שטומאתה מן התורה, ולא בעובדת כוכבים שטומאתה רק מדרבנן. או שמא אין חילוק. ולא נפשט.

דף מ"ג ע"ב

לשיטת חכמים זב מטמא בכל שהוא - ולרבי נתן משום רבי ישמעאל (ולשמאל) צריך כחתימת פי האמה, שנאמר 'או החתים בשרו מזובו'.

זב מטמא לח ולא יבש - לחכמים שנאמר 'או החתים בשרו מזובו', והיבש אינו חותם פי האמה. ולרבי ישמעאל שנאמר 'רר' שמשמעו לח.

זב בעל שתי ראיות מטמא משכב ומושב, ופטור מקרבן. בעל שלש ראיות, חייב בקרבן. לחכמים - שנאמר 'זובו' אחת, 'רר בשרו' שתיים, 'את זובו' שלש, לימד על זב בעל שלש ראיות שחייב בקרבן. 'או החתים בשרו מזובו' טמא, אפילו מקצת זובו טמא, לימד על זב בעל שתי ראיות שמשמא משכב ומושב. לרבי ישמעאל ולרבי סימאי, לפי שמנה הכתוב שתיים וקראו טמא, שלש וקראו טמא, הא כיצד? שתיים לטומאה ושלש לקרבן.

איש איש כי יהיה זב מבשרו, לימד שאינו טמא עד שיצא מבשרו. זובו טמא לימד על הזוב שהוא טמא, שהטיפה עצמה טמאה.

שכבת זרע מטמא את הרואה - במשהו.

הנוגע בשכבת זרע טמא. ו"א שלמדים מ'או איש' אשר יגע בכל שרץ לרבות את הנוגע בשכבת זרע, ו"א שלמדים מ'או איש' אשר תצא ממנו שכבת זרע, לרבות את הנוגע בו.

ושיעור השכבת זרע שמשמא בנגיעה: לסוברים שלמדים מ'או איש' הנאמר לענין ראית שכבת זרע, מטמא במשהו כראיה. ולסוברים שלמדים מ'או איש' האמור בנגיעת שרץ, אזי לסובר בכל מקום 'דון מינה ומינה' אינו מטמא עד שיהיה בה ככעדשה, שדינו כנגיעת שרץ. ולסובר בכל מקום 'דון מינה ואוקי באתרה', מטמא בכל שהוא כדין ראיה בשכבת זרע.

חומר בשרץ מבשכבת זרע - שהשרץ אין חלוקה טומאתו, ששרץ קטן מטמא כגדול, מה שאין כן בשכבת זרע, שהקטן פחות מכן ט' אין לו קרי. חומר בשכבת זרע מבשרץ - שהשכבת זרע מטמא בכל שהוא (את הרואה, ו"א גם את הנוגע), מה שאין כן בשרץ שאינו מטמא אלא ככעדשה, או באבר שלם.

האברים אין להם שיעור - פחות מכזית בשר המת, ופחות מכזית בשר נבלה, ופחות מכעדשה מן השרץ.

עכבר של ים - אינו מטמא, שנאמר 'על הארץ'.

יום שישי פרשת ויצא - ח' כסלו תשי"ב

דף מ"ד

תינוקת בת יום אחד מטמאה בנדה - שנאמר 'ואשה. בת עשרה ימים מטמאה בזיבה (לאחר ז' ימי נדות וג' ימים שנעשית זבה גדולה) - שנאמר 'ואשה'. (לר"י בנו של ריב"ב שנאמר 'לזכר ולנקבה' נקיבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה).

תינוק בן יום אחד:

א. מטמא בזיבה - לרבי יהודה שנאמר 'איש איש' לרבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה, שנאמר 'והזב את זובו לזכר ולנקבה', לזכר כל שהוא בין גדול בין קטן, נקיבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה.

ב. מטמא בנגעים - שנאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו', אדם כל שהו.

ג. מטמא בטמא מת - שנאמר 'ועל הנבשות אשר היו שם', נפש כל דהו.

ד. זוקק ליבום - אם נולד יום אחד קודם מיתת אחיו, שנאמר 'כי ישבו אחים יחדיו', אחים שהיה להם ישיבה אחת בעולם.

ה. פוטר מן היבום - אם נולד לאחר מיתת אביו וחיה שעה אחת ומת,

שנאמר 'ובן אין לו', והרי יש לו.

ו. מאכיל בתרומה - אם אמו היא בת ישראל שניסת לכהן, ומת בעלה, ונולד לה בן ממנו לאחר מיתתו, אוכלת בשבילו בתרומה, שנאמר 'ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו', קרי ביה יאכילו בלחמו, שיאכילו את אמו. אבל אם הניחה מעוברת אינה אוכלת בשבילו עד שיוולד.

ז. פוסל מן התרומה - בכהן שיש לו שתי נשים, אחת גרושה ואחת שאינה גרושה, ויש לו בנים משאינה גרושה, שהן כהנים כשרים ועבד שלהם מותר לאכול בתרומה, ויש לו בן אחד שהוא בן יומו מן הגרושה, שהוא חלל ועבדו פסול מלאכול בתרומה, ומת האב, הבן הזה פוסל את כל עבדי אביו מלאכול בתרומה, שהרי יש לו חלק בעבדים ואין אנו יודעין לברור מי מגיע לחלקו. ודוקא בן יום אחד שראוי לירושה, אבל כל זמן שלא נולד, אוכלין כולן בתרומה, שאין זכייה לעובר. (ולרבי יוסי העובר פוסל את העבדים מלאכול בתרומה אפילו אם הוא במעי זרה הכשרה לכהונה, שיש לו זכייה וכל זמן שלא נולד דינו כזר).

ח. נוחל ומנחיל - "א שנוחל בנכסי האם להנחיל לאחיו מן האב, שאם מתה אמו ביום שנולד, הרי הוא יורשה, וכשמת הוא, באין אחיו מאביו ויורשין הימנו נכסי אמו. ואילו לא היה יורש את אמו, היו באין קרובי האם ונוטלין נכסי אמו. אבל עובר שבמעיה, אם מתה מעוברת, אינו נוחל נכסיה להנחיל את קרוביו מן האב, לפי שהבן מת תחילה, ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב. ואע"פ שהוא מפרסס לאחר מיתת אמו, אין זה אלא כזב הלטאה שמפרססת.

ו"א לומר שממעט בחלק בכורה - כגון אם היה בן יום אחד כשמת אביו, והיה לו אח בכור ואח פשוט, ומת הוא אחר אביו, נוחל מאביו את חלק רביעי שבנכסיו, ומנחילו לשני אחיו, וחולקין הבכור והפשוט את חלקו של זה בשוה, ונמצא ממעט בחלק הבכור, שולולא הוא היה הבכור נוטל שני שלישי והפשוט שלישי, כגון משהו זהובים נוטל הבכור ארבעה ופשוט נוטל שני זהובים, ועכשיו נוטל הבכור שלש זהובים כנגד שני אחיו, ומחלקו של זה שלש רבעי זהוב, נמצאו ביד הבכור ארבע זהובים חסר רביעי, וביד פשוט שני זהובים ורביעי.

ודוקא בן יום אחד, אבל עובר אינו ממעט, שהבן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק הבכורה, שנאמר 'וילדו לו', ולפיכך נוטל הבכור שלישי בכורתו, ובין שלשתן יחלקו שני שלישים.

ט. ההורגו חייב - שנאמר 'איש כי יכה כל נפש', מכל מקום.

י. הרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם - לענין אבלות.

לרשב"ג כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל. ואם לא שהה, אם ידוע שכלו לו חדשיו, הרי הוא בן קיימא, ואם לא ידוע שכלו לו חדשיו, הרי הוא נפל.

בת כהן שנשאת לישראל ואין לה בן ממנו - חוזרת לבית אביה לאכול בתרומה. אבל אם יש לה זרע, פוסלה מן התרומה, שנאמר 'זרע אין לה' והלא יש לה. ואפילו אם עדיין לא נולד הבן, אלא שהיא מעוברת ממנו, אסורה לאכול בתרומה, שנאמר 'כנעוריה' פרט למעוברת.

בכור שנולד לאחר מיתת אביו - אינו נוטל פי שנים שנאמר 'כיר'.

בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה, ואם בא עליה יבם קנאה, וחייבין עליה משום אשת איש, ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון. נשאת לכהן תאכל בתרומה, בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה, בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין עליה, והיא פטורה. פחות מבת שלש שנים, אין זו ביאה, אלא כנותן אצבע בעין.

וזו היא שיטת חכמים שאמרו בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה, אבל לרבי מאיר בת שלש שנים מתקדשת בביאה. והנפ"מ ביניהם: א. לרבי ינאי נחלקו לענין יום אחרון של שנה שלישיית, שלרבי מאיר מתקדשת, ולחכמים אינה מתקדשת עד יום ראשון של שנה רביעית. ב. לרבי יוחנן, לרבי מאיר שלשים יום בשנה חשוב שנה, ולאחר שעברו שלשים יום בשנה שלישיית היא בת ביאה. ולחכמים אינו חשוב שנה, ואינה מתקדשת עד שנה רביעית.

ו"א לשיטת רבי מאיר שיום אחד בשנה חשוב שנה, ומבת שתי שנים ויום אחד מתקדשת בביאה.